

Zondag 7 maart 2021

3^e zondag Veertigdagentijd

Lezingen: Exodus 20, 1-3.7-8.12-17; Johannes 2, 13-25

Opening

Welkom aan u allen, die thuis met ons verbonden bent op deze 3^e zondag in de 40-dagentijd. Als deze 40 daagse bezinningstijd op weg naar Pasen ook een symbool wil zijn van onze levensreis, dan is de vraag gerechtvaardigd, hoe het met u en mij gaat op deze reis in deze tijd? Dan wil ik niet zozeer duiden op de moeilijke omstandigheden door de pandemie, maar m.n. op de seculiere tijdgeest waarin wij vandaag leven.

De Zwitserse psychiater Carl Jung beschrijft deze tijd, als zoekend: wat is nu onderweg ons houvast? Zitten we op de goede koers? De eigenlijke handicap van de huidige mens, zo zegt hij, bestaat erin, dat men van zijn goddelijke oorsprong is afgesneden. Daardoor is de mens van zichzelf vervreemd; verwijderd van zijn eigenlijke wezen. Maar tegelijk heeft dezelfde mens, u en ik dus, het vermoeden, dat er in hem een mysterieuze diepere dimensie bestaat, die niet of nauwelijks te ervaren is in onze seculiere en verzakelijkte cultuur, omdat er een soort gordijn voor is komen te hangen, die verduistert.

In de lezingen van vandaag wordt ons de weg naar onze oorsprong weer aangewezen. Mozes geeft ons daartoe de 10 richtingwijzers; en Jezus laat ons in het evangelie op pittige wijze zien hoe tempel en godsdienst in zijn tijd uit het lood zijn geraakt; maar ook wat religie voor hem wèl betekent. Wij mensen, zoekend onderweg, hopen vanmorgen weer iets te herkennen van die mystieke diepte, en te kunnen putten uit die Bron van ons bestaan.

Overweging

Het is al enkele jaren voor veel parochies en geloofsgemeenschappen een angstig voorteken, wanneer er na veel wikken en wegen bericht van het bisdom kan komen, dat een plaatselijke kerk gesloten moet worden. Momenteel gebeurt dit op 4 plekken in Salland, en eveneens in 6 katholieke dorpen rond Tubbergen. U begrijpt dat dit diep ingrijpt bij de mensen van die kerkdorpen.. Wij weten zelf ook wat het betekent, dat in de afgelopen tijd zondags onze gemeenschappelijke viering (met koffie na) niet door heeft kunnen gaan: de binding valt meer weg; je mist het samenkomen..

De kerk is meestal het trotse middelpunt van iedere gelovige gemeenschap, zeker in die dorpen; zij is het gezicht van het religieuze leven van die mensen. Van verre laten de kerktorens al zien, waar je het centrum van het dorp kunt vinden, en waar het sociale leven zich afspeelt. Zo'n kerkruimte kan zoveel verhalen vertellen over alle verdriet en pijn, die mensen beleven in droevige omstandigheden; of over vreugde-momenten bij Hoogtijdagen en gemeenschapsfeesten. M.a.w. de kerk is voor iedere plaatselijke bevolking de spiegel van hun geloof: Hier wordt gebeden, samen gezongen, kaarsen opgestoken om verlichting en bemoediging, om hoop en vertrouwen; en niet te vergeten de rituelen, die symbolisch uitdrukken, wat nauwelijks in woorden te zeggen valt. Als je dus aan de kerk komt, kom je aan de ziel van de mensen. Zo beleven wij het toch ook?

Voor Jezus, en voor zoveel pelgrims, is dit ook het geval t.a.v. de Tempel in Jerusalem, het aloude centrum van hun geloof. Als Hij daar aankomt om het Paasfeest met vele pelgrims te vieren, kan hij niet langer aanzien hoe tempel en religie vervallen zijn tot een wettisch ritueel, met een verzakelijkt marktgebeuren, rond dat bijzondere Hoogfeest van Pasen, waarbij je het grote Bevrijdingsfeest mag vieren uit de slavernij van Egypte; en bevrijding van alles wat "Egypte" mag heten in het dagelijks leven. Vieren, dat je m.n. mag weten, dat Jahweh-God altijd met je meegaat door het leven, en dat je daarom 'kinderen van God" en "kinderen van het licht" mag heten.

Wanneer Jezus dan zo kwaad wordt op heel die handel en wandel, op die heilige plek, dan is zijn verontwaardiging diep van binnenuit: die vervreemding van het meest wezenlijke, van de oorsprong. Wat hij daar ziet in de tempel, ook bij de godsdienstige leiders: het zijn a.h.w. verwilderde ranken aan die gave wijnstok. Daarom is Hij furieus; ongekend..! Dit komt hem duur te staan, want dan beramen de tempel-leiders onder elkaar hoe deze profetische figuur, waar het volk zo achter aan loopt, monddood gemaakt kan worden.

Opvallend is, dat Johannes dit voorval direct in het begin van zijn evangelie plaatst, in het 2^e hoofdstuk al. (Dit in tegenstelling met de andere drie evangelisten, die het vlak voor Jezus' gevangenneming plaatsen). Blijkbaar wil Johannes de diepere motivatie van Jezus' roeping direct benoemen, waardoor de volgende verhalen een diepere lading krijgen. Het gaat bij Jezus om een morele en ethische agenda; kort samengevat in de vraag: welke plaats heeft God nog in je leven, en wat betekent gelovig-mens-zijn ten diepste voor je? Bij Hem gaat het allereerst om die spirituele binnenkant; en daar vloeit vanzelf wel een goed ethisch-gedrag uit voort.

Als Jezus aansluitend in het volgende hfdst.3 een nachtelijk gesprek heeft met de goedwillende schriftgeleerde Nicodemus, dan zegt Hij tot hem: Nicodemus, het gaat uiteindelijk niet om deze tempel in Jerusalem of de tempel van de Samaritanen op de berg Gerizim, maar het gaat om waarachtige godsdienstigheid: daar moet de aandacht op vallen. God wil aanbeden worden in Geest en Waarheid, van binnen uit je hart. Wij moeten zelf een tempel van de H. Geest zijn. Zo ziet Hij zichzelf ook, als Hij zegt: “breek deze tempel maar af, en in 3 dagen zal ik hem doen herrijzen”. Hij doelde daarmee op zijn verrijzenis, na zijn dood.

Gods appèl is aan ons mensen: om godsdienstigheid weer nieuw te beleven; steeds weer. De Joodse filosoof Levinas schrijft hierover: “In het feit dat de relatie tot het Goddelijke doorsnee verloopt via de relatie met de medemens is aandacht voor de ander en sociale rechtvaardigheid een wezenlijk accent in religie en godsdienstbeleving. Daarin ligt ook de grote kracht van de Joodse bijbel”. Hij zegt dan: “Mozes en de profeten bekommeren zich niet zozeer over de onsterfelijkheid van de ziel en niet over het leven ná de dood, maar veeleer om het leven vóór de dood en om sociale gerechtigheid voor ieder: de zorg m.n. voor de arme, de vluchteling, de weduwe, en de vreemdeling”.

Jezus herkent zich helemaal hierin. Regelmatig haalt hij gezegdes en teksten aan van de profeten uit de Thorah. In hun voetsporen wil Hij ook dit goddelijk appèl waar maken en mensen zo weer zichzelf laten worden; mensen weer teruggeven aan zichzelf uit alle vervreemding. Zijn ethische drijfveer en zijn “meetsnoer” zijn die diepere waarden en normen, zoals ze in de Thorah genoemd worden en in zijn hart gegrift zijn: m.n. de 10 leefregels, die Mozes ooit op de berg Sinai ontvangen heeft en die hij aan het volk meegegeven heeft op hun verdere tocht naar het Beloofde land. We zijn ze enigszins vergeten; kent u ze nog? Ze gaan over de grondwet van goed en kwaad: De eerste 3 geboden over onze verhouding tot God; en de volgende 7 leefregels over onze relatie tot de medemens. “God beminnen en de naaste als jezelf”; daarin ligt heel de Thorah, heel de bijbel, vervat, zegt Jezus. Je kunt niet God eren en zelf buiten schot blijven. Als geloof en godsdienst echt iets voor je betekent, moet het ook zijn beslag krijgen in de zorg voor de naaste.

Die menselijke, sociale steun en stem voor de hulpbehoevende naaste kunnen ook wij heel concreet weer laten meeklinken in ons stemgedrag bij de verkiezingen over ruim een week.

Leven vanuit deze levenshouding en vanuit dit religieuze Geheim: dat geeft een dieper fundament aan al die momenten van licht en donker; dat maakt het leven zinvoller. Leven vanuit zo'n spirituele overtuiging en levenshouding geeft een soort Transformatie in jezelf. Dat maakt je van binnen vrij.. ! Dat geeft veerkracht en levensadem om het vol te houden en verder te kunnen.

De 40-Dagentijd geeft ons nu de gelegenheid om hier meer bij stil te staan. Als wij goede aandacht schenken aan wat je om je heen ziet en ervaart, dan gebeurt er ook echt iets met jezelf en in jezelf... : het verdiept je, en het verrijkt je...

Goede bezinningsweken en zinvolle momenten naar Pasen toegewenst!

Gerard Weersink

=====